

Bir Dakika Bakar Mısınız?

Kontakt lens kullanımı konusunda halk sağlığını korumak amacıyla “Kontakt Lens Bilgilendirme Projesi” başlatıldı. Projenin hedefi “kontakt lenslerin sağlıklı şekilde kullanılması konusunda bilgi birikimini artırmak” olarak belirlendi. TOD Merkez Yönetim Kurulu’nun desteği, TOD Kontakt Lens Birimi Üyeleri’nin bilimsel katkıları ve bu alanda faaliyet gösteren firmaların yardımları ile hayat bulan proje, kontakt lens kullanımında uyulması gereken kuralların, uygulamada ve takipte göz doktorunun vazgeçilmezliğinin altını çiziyor. Projenin başındaki isim kontakt lense gönül vermiş biri: TOD Kontakt Lens Birim Başkanı Doç. Dr. Tomris Şengör.

Doç. Dr. Tomris Şengör

Kontakt Lens Bilgilendirme Projesi’nin çıkış noktası nedir?

Projenin çıkış noktası aslında dört - beş yıl öncesine dayanır. Göz hekimlerinin senede bir buluştukları, bilgi ve deneyimlerini paylaştıkları TOD Ulusal Oftalmoloji Kongresi’nde, meslektaşlarımızda kontakt lens uygulamasından uzaklaşma anlamına gelen bir umutsuzluk, adeta bir yorgunluk hissettim. Bir hekim olarak deyim yerindeyse yüreğime bir sızı saplandı. Konuya hukuki alt yapı, meslek etiği ve halk sağlığı açısından bir kez daha bakmamız ve çok boyutlu bir çözüm üretmek amacıyla bir proje oluşturmamız gerektiğini düşündüm. Bu fikrimi TOD Kontakt Lens Birimi Yürütme Kurulu ve aktif üyelerimizle paylaştım. Kendilerinden çok olumlu ve yapıcı yanıtlar aldım. “Kontakt Lens Bilgilendirme Projesi” başlığı altında bir proje üretmek onaylarına sundum. Projemiz TOD Kontakt Lens Birim Yürütme Kurulu tarafından oy birliği ile kabul edildi. Ülkemizde kontakt lens satış ve pazarlamasında görev üstlenen kontakt lens firmaları ile bir masa çevresinde toplanarak projenin alt yapısını şekillendirdik. TOD Sayın Başkanı ve Merkez Yönetim Kurulu’nun desteği ve onayı ile yola koyulduk.

Düşünce temelinde çıkış noktasını irdelersek, bilindiği gibi kontakt lens uygulaması klinik bir

işlemdir ve hekimlik uygulamalarını düzenleyen birçok kanun ve yönetmelik yanında 5193 sayılı kanun ve ilgili yönetmelikle de sadece doktorlar tarafından yapılabilecek bir işlem olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla doktora ait olan bir klinik uygulamanın insan sağlığının korunması temel ilkesi aleyhine kaybedilmesi veya başka bir deyişle bu hak ve yetkinin bir başka meslek grubuna halk sağlığını tehdit edecek şekilde devredilmesine göz yumulması mümkün değildir.

Bu noktadan hareketle, sorunun nedenlerini ortaya koyup çözüm yolları aramak amacıyla önce kendimize sonra çevremizdeki meslek gruplarına, en önemlisi kontakt lens uygulayıcısı olan halka ve en sonra da sağlık hizmetlerinin düzenleyicisi olan sağlık idaresine gözümüzü çevirdik. Karşılaştığımız tablo, tüm basamaklarda bilgi eksikliğinin varlığı oldu: Aslında bir tabloya tüm ön yargılarınızdan arınmış olarak özgür bir vicdanla bakarsanız çoğu kez gözünüzden kaçabilen birçok detayı yakalayabiliyorsunuz. Biz de konuyu bu gözle irdeledik ve tüm kesimlerin yalnızca kendilerine yoğunlaştıklarını fakat birbirlerini ve özellikle de kullanıcıyı görmediklerini fark ettik.

Göz doktorlarına baktığımızda, yoğun iş yükünün altında ezilen hekimin hukuki hak ve yetkilerinden tam haberdar olmadığını ve “Doktorlar kontakt lens satamaz” söylemi ile gelen yanlış yorumlamalar nedeniyle kontakt lens uygulamasından çekindiğini gördük.

Bir klinik uygulamayı kendi optik müesseselerinde gerçekleştirmek veya en basitinden reçetesiz olarak gelişigüzel satmak isteğinde olan optiklerin, aslında karşılarına çıkabilecek komplikasyonların hukuki ve vicdani sorumluluğundan haberlerinin olmadığını da saptadık.

Diğer taraftan esas kullanıcı olan halkın, kontakt lens uygulamasının bir kurallar zincirinden oluştuğunu, bu kurallardan ilk ve en önemli olanın doktor muayene, eğitim ve denetimi altında kontakt lens kullanmak olduğunu bilmediklerini fark ettik.

Sağlık idaresinin ise kontakt lens uygulamasının doktor dışı kişiler tarafından yapılmasının getirebileceği olası komplikasyonlar konusunda yeterince bilgi sahibi olmadığını gördük. Yanlış uygulamalar sonucu ortaya çıkan ve göz kaybına kadar giden komplikasyonların halk sağlığını doğrudan ilgilendirdiği konusunda farkındalığın artırılmasının yararlı olacağını düşündük. Buradan yola çıkarak kontakt lens uygulamasının ayrı bir yönetmelik ile tanımlanmasının gerekliliği konusunda sağlık idaresini bilgilendirmeyi amaçladık. Ayrıca göz doktorlarının özellikli ve zaman alan bu çalışmada verdikleri emeğin karşılığını alabilmelerinin psikolojik bir motivasyon faktörü olduğunu, hakkın teslim edilmesinin konuya ilgi ve istekliliği artıracaklarını belirledik. Bunun için Sağlık Uygulama Talimatı (SUT) da kontakt lens uygulamasının ayrı bir birim olarak yer almasının yararlı olacağı konusunda görüş bildirmeye karar verdik.

Yani hareket noktamız, tüm kesimlerin halk sağlığını korumak konusunda bir dakika durup düşünmelerini sağlamak, doğru bilgi ve samimi işbirliğinin bu ortak hedefe giden en emniyetli yol olduğunu onlara anlatmaktır.

Projede hangi aşamadasınız? Ne gibi çalışmalar yapıyor?

Başlangıçta, projenin ana felsefesini yapılandırırken, yanı başımızda sıcak ve samimi bir meslek grubunun yer alverdiğini gördük. Bu inanılmaz aktif ve duyarlı ekip, aralarında VSY’nin de bulunduğu, ülkemizdeki kontakt lenslerin satış ve pazarlamasından sorumlu firmalardı.

TOD Genel Başkanı Sayın Dr. Nevbahar Tamçelik ve MYK’nın bilgisi ve izni çerçevesinde TOD adına Kontakt Lens Birimi Başkanı olarak ben ve sevgili birim sekreteri arkadaşım Dr. Hilmi Or ile kontakt lens pazarını temsil eden firmalar, Kontakt Lens Proje Grubu adı altında kurumsal bir yapı haline dönüştük ve hızla çalışmalarımıza başladık. TOD MYK’dan Sayın Dr. Sait Erda ve Sayın Dr. Reha Ersöz, toplantılarımıza bilgi ve önerileri ile bizzat katılarak veya mesajlarını ileterek katkıda bulundu.

Nasıl geçtiğini anlamadığımız saatler süren toplantılar, disiplinli ve özverili çalışmalar yaptık. Bunların sonucunda proje görsellerini, logosunu tasarladık, kontakt lensler konusunda halk için değerli bir bilgi kaynağı niteliğinde olan web sitemizi (www.lensokulu.com) oluşturduk, göz doktorlarının bilgi birikimini artırmak amacıyla "Uygulamalı Kontakt Lens Günleri" adı altında teorik ve pratik bilgi paylaşımını sağlayan ve birçok ilki barındıran özgün eğitim çalışmaları yaptık. TOD resmi bilgilendirme sitesinde meslektaşlarımızın kontakt lens komplikasyonlarını bildirebilecekleri ve daha sonra çözüme giden yolda kullanılabilecek güvenilir bir bilgi bankası oluşturduk.

Geldiğimiz noktada, oluşturulan bilgi ağının halka tanıtılması ve özellikle bilgi kaynağı olan web sitemize ulaşımın sağlanması amacıyla basın yolu ile projemizin öncül tanıtımını yaptık. Sınırlı bir bütçe ile yola çıktığımız için Hürriyet Gazetesi Kelebek Eki ve Sabah Gazetesi'nde projemizin iki ana sloganı olan "Bir Dakika / Göz Doktorunuza Danıştınız mı?" ve "Bir Dakika / Kurallara Uyuyor Musunuz" cümlelerinin bulunduğu görsellerimiz, mesajlarımız yer aldı ve her biri ile projenin bilgi bankası olan web sitemizi işaret ettik.

Bundan sonra da TV programları, gazete ve dergilerdeki yazılarla halka daha fazla ulaşmayı planlıyoruz. Elbette bir mesajın halkın hafızasında yer edinebilmesi için sık sık tekrarlanması gerekir. Televizyonda birçok kanalda tekrarlanan bir tanıtım en etkilisi olarak görünmekle beraber, elimizdeki kısıtlı imkanlar ile bunu sağlayamıyoruz. Ancak meslektaşlarımızın ve duyarlı arkadaşlarımızın bu konuda bizlere destek olabilecekleri, elbirliği ile bu projenin bilgi kaynağı olan web sitesinin halka tanıtımına değerli katkılarda bulunabilecekleri inancını taşıyoruz. Bu amaçla broşürler, posterler oluşturuyoruz. Bunları meslektaşlarımızın çalıştıkları hastanelerin asansörlerine, halkın görebileceği panolara, duvarlara asmalarını talep edeceğiz.

Aslında, gönülden yapılan işin, samimiyetle ortaya konan işbirliğinin paradan daha güçlü olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle de Kontakt Lens Bilgilendirme Projesi'nin tüm meslektaşlarımız ve insan sağlığı adına duyarlı tüm dostlarımızla birlikte başarıya ulaşacağından hiç kuşku duymuyorum.

Kontakt lens konusunda doktorların dikkat etmesi gereken noktalar nelerdir? Özellikle genç meslektaşlarınıza verebileceğiniz tavsiyeleri paylaşır mısınız?

Kontakt lens konusunda göz doktorlarının bilmesi gereken en önemli şey, kontakt lens uygulaması temelinde tıbbi ve hukuki geniş hak ve yetkilere sahip oldukları, kısacası bu uygulamanın vazgeçilmez yöneticisi rolüne sahip bulduklarıdır.

Özellikle genç meslektaşlarımızın hekimliğin aslında bir gönül işi olduğunu ve diğer alanlarda olduğu gibi kontakt lens uygulamasında da özveri ile bu uygulamaya sahip çıkmasının gerektiğini bilmelerini isterim. Mesleğimizin bu onurlu ve güzel yüzünün silinmeye çalışıldığı, doktorun performans puanı ile imtihan edildiği günümüzde bu değerlerin varlığının bilinmesi ve özümsemesi büyük önem taşımaktadır.

Benim yeni meslektaşlarımıza tavsiyem, yılmadan bu mücadeleye devam etmeleri, bilgi ve deneyimlerini sürekli artırarak kontakt lenslere sahip çıkmalarıdır.

Bilinçsiz kontakt lens kullanımı ne tür komplikasyonlara neden olur?

Bilinçsiz kontakt lens kullanımı, kuralları bilmemek veya uygulamamak anlamını taşır. Kurallar göz doktoru tarafından belirlenir, eğitimi verilir ve denetlenir. Bunlar temizliğe dikkat etmek, günlük veya aylık kullanma sürelerini geçmemek, doktor tarafından gerekli görülmedikçe geceleri kontakt lens ile uyumamak, lensleri ile havuza, denize ve duşa girmemek gibi genel hatları ile özetlenebilir.

Kontakt lens muayenesinde ve reçete yazarken dikkat edilmesi gereken konular nelerdir?

Kontakt lens muayenesinin amacı kişiye özel, o kişi için en uyumlu kontakt lensi belirlemek, hastanın lens uyumunu saptamak, kullanım özelliklerini belirlemektir. Zaten kontakt lens reçetesinde de bu özellikler yer alır. Kontakt lensin kornea eğimi ile uyumluluğunu ifade eden iç

yüz yarıçapı, kornea çapına bağlı olarak değişen çapı ve diyoptrisi temel değişkenler olarak ifade edilir. Ayrıca kontakt lensin önemli diğer değişkenleri olan lens tasarımı, materyalin oksijen geçirgenliğini belirtmek için lensin özel ismi de reçetede yer almalıdır.

Bunun yanında hastanın lensi gün boyu ne kadar süre takacağı ve hangi sıklıkla yenileyeceği yine reçetede belirtilmelidir.

Başka bir önemli konu da verilen reçete ile birebir uyumlu lensin verilip verilmediğinin denetlenmesidir. Bu amaçla reçetede onay kısmının, hasta kontakt lensini getirip doktoruna kontrol ettirdiğinde doldurulması gerekir. Böylece istenen "A" lensi yerine daha ucuz veya o sırada el altında bulunan "B" lensinin benzer (!) yorumu ile hastaya verilmesi önlenmiş, doğru lensin satılmış olup olmadığı denetlenmiş olur.

Bu projeye hedeflenen nedir?

Kontakt Lens Bilgilendirme Projesi ile hedeflenen, halk sağlığını korumak amacıyla kontakt lens kullanımının temel ilkeleri konusundaki bilgileri yaymak, bilgiyle hasta-doktor-sağlık idaresi işbirliğini sağlamaktır.

Kısacası bilginin gücüyle insanların beyninde gerçeği şekillendirmek ve en önemlisi onların yüreğine dokunmaktır. Bunu başardığımızda o yüreğin yarattığı kamu vicdanı zaten bizleri kısa sürede kalıcı çözüme götürecektir.

Tüm proje ekibine ve insan sağlığına gönül veren arkadaşlarımıza başarılar diliyorum.

BİR DAKİKA!

**GÖZ DOKTORUNUZA
DANIŞTINIZ MI?**